

үйретуге деген ұмтылыспен байланысты. Педагогикалық көзқарас, ең алдымен, логикалық ойлауды дамытуға баланың эмоционалды-рухани мәнін екінші құндылыққа айналдырады. Мектеп жасына дейінгі балалардың ойын әдістері арқылы логикалық ойлау қабілетін дамытудың жолдары өте көп. Тәрбиеші балалардың жас ерекшелігіне сай ойынды дұрыс таңдап алып, жүйелі ұйымдастырып, басшылық жасап отыруы маңызды. Бала ойын барысында өзін еркін сезініп, эмоциясын шығарып, құрдастарымен ашық пікір алмасып қарым - қатынас жасайды. Тәрбиеші ойындарды мақсаттар мен міндеттерге жетудің негізгі құралы ретінде ұсынып, логикалық ойлауды, шығармашылық және кеңістіктік қиялды дамыту үшін қолданады. Бұл ойындар ұсынылған тақырып бойынша жұмыстың мазмұнына айналды. Балалардың логикалық ойлау қабілетін дамытатын ойындарды жүйелеп алу тәрбиешінің баламен жұмыс істеуіне мүмкіндік береді. Ойын барысындағы бірізділікті сақтап, балалардың меңгерген ойын түрлерімен жаңа ойындардың өзара байланысын қамтамасыз еткен жөн. Әр жастағы логикалық дамудың міндеттері әртүрлі, олар тереңдейді және кеңейеді, өйткені бала өсіп, оның логикалық ойлауы күрделене түседі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасында ерте жастағы балалар дамуының тұжырымдамалық негіздері «Ақпараттық-талдау орталығы» АҚ. - Астана, 2014.
2. Теленова Ұ. Т. Балабақшадағы аралас топ балаларын ұлттық ойын арқылы адамшгершілікке тәрбиелеу): пед. ғыл. канд. ... дис. – Алматы, 2002.
3. Ерте жастағы (1 жастан бастап 3 жасқа дейінгі) балаларды тәрбиелеу мен оқытуға арналған «Алғашқы қадам» бағдарламасы. - Астана, 2010. - 88 б.
4. Еркебаева Б.Ж., Жұмабаева Ә.Е. Мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың коммуникативтік дағдыларын дамытудың психологиялық-педагогикалық шарттары // Абай атындағы ҚазҰПУ Хабаршысы, «Педагогика ғылымдары» сериясы. – 2019. - №4(64). – Б. 424-428.

ОӘЖ 371.2

Аманжол Р.Ұ.

С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті,
Компьютерлік жүйелер және кәсіптік білім беру факультетінің магистранты
Ғылыми жетекші - п.ғ.д., профессор Қ.А.Сарбасова Астана қ., Қазақстан goza.amanzhol@inbox.ru

КОЛЛЕДЖ БІЛІМ АЛУШЫЛАРЫНЫҢ КӨШБАСШЫЛЫҚ ҚАСИЕТТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ МӘНІ

Аннотация: Мақалада колледж білім алушыларының көшбасшылық қасиеттерін қалыптастырудың теориялық мәні қарастырылды. Отандық және шетелдік ғалымдардың көшбасшылық қасиеттеріне сипаттамалары көрсетілді.

Тірек сөздер: көшбасшы, көшбасшылық қасиеттер, тұлғалық қасиеттер, білім алушылар.

Аннотация: В статье рассмотрена теоретическая сущность формирования лидерских качеств обучающихся колледжа. Были продемонстрированы характеристики лидерских качеств отечественных и зарубежных ученых.

Ключевые слова: лидер, лидерские качества, личностные качества, обучающиеся.

Annotation: The article considers the theoretical essence of the formation of leadership qualities of college students. The characteristics of the leadership qualities of domestic and foreign scientists were demonstrated.

Key words: leader, leadership qualities, personality traits, learners

Қазіргі таңда елімізде білім беру жүйесінде жоғары білікті кадрлармен қамтамасыз ету, кәсіптік білімі бар көшбасшы білім алушыларды тәрбиелеу, теориялық алған білімдерді тәжірбиемен ұштастырып білім беру саласына еңбек нарығында бәсекеге қабілетті, сондай-ақ, көшбасшылық қасиеттері қалыптасқан маман дайындау талап етуде.

Болашақ мамандарға көшбасшылықтық теория негізінде білім беру, білімді, білікті, дағдыларды меңгеруіне негізделеді және кәсіби маңызды көшбасшылық қасиеттерінің қасыптастырады. Колледж білім алушыларының бойында көшбасшылық қасиеті жоғары болса ұжымды тиімді басқара алады,

кабілеттерін қолдану өрісі кеңейеді, табысқа жету мүмкіндігі артады, нәтижеге қол жеткізуін қамтамасыз етеді.

Білім беру құндылықтарының мәні қазіргі білім беру бағдарламаларында колледж білім алушыларының көшбасшылық қасиеттерін қалыптастырудың тиімді педагогикалық құралдарын іздеуге байланысты проблемалар бірқатар өзекті болып табылады. Бұл мәселені шешу үшін бірқатар міндеттерді қарастыру қажет: "көшбасшы" және "көшбасшылық қасиет" ұғымдарын нақтылау. Аталған міндеттерді қарастырмай, колледж білім алушыларының кәсіби маңызды көшбасшылық қасиеттерін қалыптастыру технологиясын жобалау мүмкін еместігі көрсетілді.

Колледж білім алушыларының кәсіби маңызды көшбасшылық қасиеттерін қалыптастыру негізі «көшбасшылық» түсінігінен туындайды.

Көшбасшылық (ағылшын тілінен lead - басқару, ал leadership басқара алу қабілеті деген мағынаны білдіреді) — бұл адамдарды өз-өзін - белгілі бір мәнерде ұстауына мәжбүр ету арқылы олардың мінез- қылықтарына әсер ету үшін басқарушының қолданатын құралы [1].

Көшбасшылық - бір адамның ортақ мақсаттарға қол жеткізуі үшін бір топ адамға ықпал ету процесі. Көшбасшылықты процесс ретінде анықтау оның көшбасшыға тән тұлғалық қасиет немесе сипаттама емес, көшбасшы мен ізбасар арасында жүретін транзакциялық оқиға [2].

Р. Мейр мен Р. Майерстің пікірінше, көшбасшы болу дегеніміз - икемді болу, оңай бейімделе білу және тез әрекет ете білу деп түсіндіреді [3]. Яғни көшбасшы кездейсоқ жағдайларға, үздіксіз өзгерістерге икемделетін, түрлі мәселелер туындағанда қабілетімен шыңдалатын және мұндай сынақтардан тәжірбие жинап, қабілеттерін шыңдайтын тұлға.

Стивен Ковидің принцип-центризм тұжырымдамасындағы көшбасшы қызметке бағытталған, оң энергия шығарады, синергетикалық, басқа адамдарға сенеді, олардың өмірі теңдестірілген және олар өмірді шытырман оқиға ретінде қабылдайды[4]. Көшбасшының жетістігі қарамағындағылардың жетістігімен өлшенеді, алдымен топ мүшелерінің қарым-қатынасын нығайтып, осал тұстарымен жұмыс жасап, әрбір топ мүшесінің қабілеттерін және қасиеттерін дұрыс қолдану жоғары нәтижеге қол жеткізеді.

Көшбасшылыққа дәстүрлі көзқарас екі теорияға негізделген: көшбасшылық қасиеттер теориясы және көшбасшылық мінез- құлық тұжырымдамасы.

Көшбасшылық қасиет – тұлғаның өзіне тән сапалық болмысы, ерекшелігі және меншік негізіндегі шартты нысаны болып есептеледі. Көшбасшының тұлғалық қасиеті қоғаммен байланысты жақсартатын құрал, сондай қатар тұлғаның тұрақты ой-өрісі қалыптасуының негізі.

Колледж білім алушыларының кәсіби маңызды көшбасшылық қасиеттерін қалыптастыруда әлемдік тәжірбиелерге және зерттеулерге сүйенеміз.

Төменде 1- кестеде зерттеушілер нағыз көшбасшыларға тән көптеген жеке және ерекше қасиеттерді атап өтеді.

Стогдилл:	Манн:	Киркпартик пен Локк:	Заккаро Кемп және Бадер:	К.Ж.Елшибекова:
жетістік, табандылық, зеректілік, бастамашылық, өзіне сенімділік, жауапкершілік, серіктестік құру, ықпал, көпшілік.	интеллект, икемділік, үстемділік, экстраверсия және консерватизм	ұмтылыс, мотивация, адалдық, сенімділік, танымдылық қабілеті, міндеттерді білу және білім.	танымдық қабілеті, экстраверсия, акниеттілік, эмоциялық тұрақтылық, ашықтық, ақкөңілділік, мотивация, әлеуметтік интеллект, өзіндік бақылау, эмоциялық интеллект, проблеманы шешу.	ашықтық(кең көзқарас), әңгімелесушіні тыңдай білу (қарым-қатынас), конформизм (батылдық),өз қасиеттерін адекватті бағалау (мінез)

1-кесте. Отандық және шетелдік ғалымдардың көшбасшылық қасиеттеріне сипаттамалары

Кестеде берілген көшбасшылық қасиеттерге негізделген ұстаным арқылы зерттеушілер анықтаған тұлғалық қасиеттер мен сипаттаманың қысқаша мазмұны берілген. Ол көшбасшылыққа катысты тұлғалық қасиеттер аясын айқын көрсетеді. Сондай-ақ бұл кесте белгілі бір тұлғалық қасиетті көшбасшылықтың анықтаушы ерекшелігі ретінде тандап алудың қаншалықты қиын екенін түсіндіреді; оның кейбіреуі бірнеше зерттеуде көрініс тапса, енді бірін санаулы зерттеуден ғана байқауға болады [1; 2].

Д.Карнеги өз зерттеуінде төмендегідей пікір білдіреді, «Есіңізде болсын, қауым үнемі өзіне сенімді көшбасшыға сеніп, бағынатын болады. Ұжымға туылғаннан бері сенімді шешім қабылдайтындай, тәуекелшіл, қайтпас қайсар көшбасшы керек» [5]. Сенімді көшбасшылар қатарына Будда, Конфуций, Мұхаммед жұртшылыққа берік сенім ұялатып, сөзі мен іс-әрекеті арқылы шынайы болған ғана көш бастай білген, бұның бәрі де сенімділіктің күдіреті. Қазақтың ұлы жыршысы Бұқар жырау «Ел бастау қиын емес, қонатын жерден көл табылады, қол бастау қиын емес, шабатын жерден ел табылады, шаршы топта сөз бастаудан қиынды көргем жоқ»- деп, басқарудағы дұрыс сөйлей білу-жетістіктің негізгі баспалдағы екендігін растаған болатын. Сондай-ақ көшбасшы бойынан табылатын қасиеттер жауапкершілік, адалдық, ізденімпаздылық және шынайылық талап етіледі. Д.Карнеги еңбектерінде көшбасшы болу арқылы көздеген мақсатқа тезірек жету, басқаша айтқанда табысқа арнайы қабілетті шындау арқылы жетуге негізделген.

Осылайша, көшбасшы белсенді ұйымдастырушы және іс-әрекетті үйлестіруші ретінде қарастыра отырып, отандық және шетелдік ғалымдардың көшбасшылық қасиеттеріне жазған сипаттамалары мен тұжырымдамалары, колледж білім алушыларының көшбасшылық қасиеттерін қалыптастыруда тиімді пайдалану қажет деп есептейміз.

Пайдаланылған көздердің тізімі

1. Елшибекова, К.Ж. Көшбасшылық: Оқу-әдістемелік құрал. Алматы: «Тұран» Университеті, 2020. – 75 бет.
2. Ноутхаус Питер Көшбасшылы: теория және практика – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2020 жыл. – 38 бет
3. Мейер, Р., Майерс, Р. Виртуозное лидерство: как создать собственный репертуар лидерских стилей. - М.: Издательский дом «Дело», 2019. – 392 с
4. Кови, С. Лидерство, основанное на принципах. - М.: Альпина Паблишер, 2019. – 302 с.
5. Дейл Карнеги, «Как влиять на людей и выработать уверенность в себе, выступая публично». - Москва . Издательство АСТ, 2021. – 256 с

Амержанова Д.С

Абай атындағы Қазақ ұлттық Педагогикалық университеті, Алматы қ.,
Қазақстан Республикасы, dinaamerzhanova@mail.ru

Қыяқбаева Ұ.Қ

п.ғ.к., қауымдастырылған профессор, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Алматы қ., Қазақстан Республикасы kyakbaeva@mail.ru

LEGO ҚҰРАСТЫРУ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАНЫҢ ДАМУЫНДАҒЫ РӨЛІ

Аннотация. Бұл мақалада заманауи білім беру технологиясына арналған-LEGO құрастыру технологиясы, атап өтілген баланың танымдық қызығушылықтарын қалыптастыруға ықпал етеді, шығармашылық –зияткерлік дағдыларын қалыптастырады. Мақалада LEGO технологиясы туралы, анықтамасы, осы жүйенің артықшылықтары жайлы жазылған. Сонымен қатар мектеп алды топ балалардың шығармашылық-зерттеушілік дағдылары және құрастырудың түрлері мен формалары, робототехника мен Lego конструкторлары туралы ақпарат берілген, балалардың құрастыру біліктері мен дағдыларын дамыту жағдайлары ашып көрсетілген.

Кілт сөздер: LEGO құрастыру, дағды, мектепке дейінгі білім, білім беру, робототехника, ғылыми-техникалық білім, технологиялық шығармашылық.

Аннотация. Данная статья посвящена современной образовательной технологии - технологии LEGO, которая способствует формированию познавательных интересов у ребенка, формирует